

Hon-és népismeret/általános iskola/5. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám	helyi tanterv
Az én világom	6	6
Találkozás a múlttal	20	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8	10
Összes óraszám:	34	36

Témakör		Tartalmi elemek	Fogalmak	Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az én világom	1.	Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával	család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság	A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése Ok-okozat összefüggések felismertetése Kommunikációs készség fejlesztése Az önálló ismeretszerzés erősítése Hagományos szerepek megismertetése a családban. A nemzedékek közötti távolság csökkentése Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése Ismeretek megosztási készségének fejlesztése Véleményalkotás gyakorlatának erősítése Családi történetek, családfa Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések A település jellegzetes mesterségei Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái A lakóhely épített és természeti környezetének
	2.	Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel		
	3.	A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikáirással.		
	4.	A közvetlen környezet értékeinek feltárása		
	5.	Tabló a természeti értékekről		
	6.	Az emlékhelyek gondozása.		

				adottságai, helytörténete, néphagyományai
Találkozás a múlttal	7.	Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével (Múzeum)	jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;	- Ok-okozat összefüggések felismertetése - Kommunikációs készség fejlesztése - Az önálló ismeretszerzés erősítése - A környezettudatos szemlélet fejlesztése - Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése
	8.	Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével (Múzeum)		- A változások felismerésének erősítése
	9.	Szűkebb és tágabb lakóhely életmódja és a háztípusai történeti változásainak elemzése fényképek, korabeli leírások alapján	ünnepek, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villózás, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösödölés, pünkösödikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom;	- Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése - A változások felismerésének erősítése - A szerepbe lépés képességének fejlesztése
	10.	Szűkebb és tágabb lakóhely életmódja és a háztípusai történeti változásainak elemzése fényképek, korabeli leírások alapján (Szenna)		A paraszti háztartás - Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése
	11.	A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ábrázolása térképen. Egy-egy tájegységhez kapcsolódó háztípus grafikus ábrázolása		- A lakókörnyezet funkciójának megértése - Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése
	12.	Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztás összehasonlítása a mai kor feladataival: heti munkaterv készítése saját, családon belüli feladatokkal, a munkaterv egy-egy kiválasztott elemének előadása	szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorokodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatyá, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklór, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”,	- A magyarság és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei - A konyha és az ételkészítés eszközei - A szoba berendezése, bútortáza - A családon belüli munkamegosztás
	13.	Népi játékok élményszerű elsajátítása: sport jellegű, mozgásos játékok, párválasztó játékok megtanulása és eljátszása		Ünnepek, jeles napok - A keresztény ünnepek a népi hagyományokban: - Őszi jeles napok, ünnepek - Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások - Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások
14.	A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz kapcsolódó tevékenységek szervezése,		- Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai	

	tablókészítéssel, kiválasztott ünnephez kapcsolódó szokások hagyományhű, dramatikus megjelenítésével	polgár, munkás, értelmiség, keresztelő	- Májusfaállítás, pünkösdi szokások - Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok, - A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben - Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom - Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai - A lakodalom, lakodalmi szokások
15.	A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó szokásokról, tevékenységről előadás készítése pl. termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium);		Életmód - A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük - A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok - Hétköznapi és ünnepi viselet - Hagyományos paraszti ételek - A népi táplálkozás jellemzői - A gazdálkodó ember legfontosabb munkái - Gyermekjátékok - A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században
16.	Képzelt élménybeszámoló készítése egy, a szűkebb vagy tágabb lakóhelyhez kapcsolódó hagyományos közösségi, ünnepi alkalomról		
17.	A fonó, a kukoricafosztó vagy egyéb a társas munka szokásainak dramatikus feldolgozása a kapcsolódó játékok felelevenítésével, meséléssel, közös énekléssel		
18.	Vásári életképek bemutatása plakát vagy képregény készítésével		
19.	A szülőföld vagy egy választott táj jellegzetes népviseletének megismerése eredeti ruhadarabok, fotók vagy múzeumlátogatás segítségével.		
20.	A hétköznapi viselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása		
21.	A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével.		

	22.	A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével.		
	23.	Egészséges tízórai készítése		
	24.	Gyermekmondókák gyűjtése		
	25.	Digitális archívumok segítségével régi képek gyűjtése, majd életképsorozatok összeállítása a városi életforma jellegzetességeiről a 19-20. század fordulóján pl. kávéház, piac, hivatal, színház		
	26.	Digitális archívumok segítségével régi képek gyűjtése, majd életképsorozatok összeállítása a városi életforma jellegzetességeiről a 19-20. század fordulóján pl. kávéház, piac, hivatal, színház		
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	27.	A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése	néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség	<ul style="list-style-type: none"> - A nemzeti identitástudat erősítése - A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése - Az önálló ismeretszerzés támogatása - Ismeretek megosztási készségének fejlesztése - Véleményalkotás gyakorlatának erősítése - Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében - Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői - Erdély és Moldva hon- és
	28.	Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában		
	29.	Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének,		

		népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában		népismereti, néprajzi jellemzői - A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken - A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai - Természeti kincseink, az épített környezet értékei - A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban A hungarikumok
	30.	Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről, népművészetről, hagyományokról. Csoportonként tábló készítése egy választott táj kulturális jellemzőinek ábrázolásával		
	31.	Képekből montázs készítése a nagy tájegységek területén lévő, a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról		
	32.	Képekből montázs készítése a nagy tájegységek területén lévő, a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról		
	33.	Gyűjtőmunkát követően egy-egy megismert helyi népszokás, népdal, népmese vagy monda dramatikus bemutatása		
	34.	Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása, lehetőség szerint prezentációk, digitális tartalmak segítségével		
	35.	A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülőtteinek történelmi korszakokhoz kötése, illusztrált történelmi időszak készítése		
	36.	Digitális vagy papír alapú térkép készítése a természetvédelmi, tájvédelmi területek		

		jelölésével, jellemző növény és állatvilágának rövid felsorolásával		
--	--	---	--	--